

Den nordiske skolen – fins den?

DaDi-seminar 17. juni 2013

Kristine Kabel

Baggrund

- Nordfag.net 2007 (IMEN)
- ”modersmåslærernes forståelse af deres identitet som dansk-, norsk- og svensklærere i lyset af de hastige forandringer i de nordiske uddannelsessystemer”
- Den nordiske models livskraft?

Baggrund

- Nordfag.net 2007 (IMEN)
- ”modersmåslærernes forståelse af deres identitet som dansk-, norsk- og svensklærere i lyset af **de hastige forandringer** i de nordiske uddannelsessystemer”
 Pasi Sahlberg
- Den nordiske models livskraft?

Metode

26 lærere fra de tre lande

- Didaktiske dagbøger over seks lektioner
- Semistrukturerede interviews
- Portrætter og didaktiske profiler

Metode

26 lærere fra de tre lande

- Didaktiske dagbøger over seks lektioner
- Semistrukturerede interviews
- Portrætter og didaktiske profiler

Hvordan konstruerer nordiske
modersmåslærere deres professionsidentitet/
professionelle identitet/faglige identitet?

Hanne

Int.: Hvad for en betydning tilskriver du egentlig danskfaget?

H: Ja, det er da det vigtigste fag

Int.: Siger du det med, seriøst eller mener du det?

H: Jamen det mener jeg, det mener jeg fordi (...)

?

Resten af oplægget...

- Findes så den nordiske skole?
- Den elevcentrede diskurs og motoren for fagdidaktiske ændringer
- Medierne og spørgsmålet om *pædagogisk* affordans
- Hvilken literacy?

Findes så den nordiske skole?

Ja

Findes så den nordiske skole?

Ja:

”funnene i Nordfag-prosjektet [kan] relateres til et gjennomgående trekk i den nordiske (eller kanskje mer presist, den skandinaviske) modellen, nemlig at den har skapt en skole, som i høy grad setter eleven i sentrum. Dette er skjedd ut fra sosialdemokratiske ideer. Skolen skal fokusere på individets utvikling og samtidig være et instrument til utjevning av klasse-, etterhvert også kjønnsforskjeller og de siste årene også etniske forskjeller.”

(Krogh, Penne, Ulfgard: 257)

”en viss aksept av statlig styring” (ibid: 245)

”homogenisering” (ibid: 245)

Findes så den nordiske skole?

Ja:

”funnene i Nordfag-prosjektet [kan] relateres til et gjennomgående trekk i den nordiske (eller kanskje mer presist, den skandinaviske) modellen, nemlig at den har skapt en skole, som i høy grad setter **eleven i sentrum**. Dette er skjedd ut fra sosialdemokratiske ideer. Skolen skal fokusere på individets utvikling og samtidig være et instrument til **utjevning av klasse**-, etterhvert også kjønnsforskjeller og de siste årene også etniske forskjeller.”
(Krogh, Penne, Ulfgard: 257)

”en viss aksept av statlig styring” (ibid: 245)

”homogenisering” (ibid: 245) ↔ **heterogenisering**

Findes så den nordiske skole?

Paradigmer (efter Sawyer & Van de Ven 2006)

- Det akademiske paradigme
- Udviklingsparadigmet
- Det kommunikative paradigme
- Det utilitaristiske paradigme

Findes så den nordiske skole?

Paradigmer (efter Sawyer & Van de Ven 2006)

- Det akademiske paradigme
- Udviklingsparadigmet
- **Det kommunikative paradigme**
- Det utilitaristiske paradigme

Findes så den nordiske skole?

Paradigmer (efter Sawyer & Van de Ven 2006)

- Det akademiske paradigme
- Udviklingsparadigmet
- **Det kommunikative paradigme**
- Det utilitaristiske paradigme

Kim til nye (efter Kaspersen: 190-214)

- Det tekno-semiotiske
- Det kogni-semiotiske

Den elevcentrede diskurs og motoren for fagdidaktiske ændringer

”Att alla elever ska kunna uttrycka sig for att göra sin röst hörd och for at hävda sin rätt. Det är viktigare än Kafka” (Anna, svensklærer, Aase: 159)

”(...)då prøver eg liksom å tenkje kva som foregår i deira liv og kor er dei kome i tankegangen...så er det dette med forelskelse. Når me tjenker på...I Amalie Skram så er det dette med ekteskap og forelskelse og forhold i relasjonar til menneske. Det er veldig bra å ta opp med dei...[...]eg synes ikkje det er så viktig [at de leser de eldre teksterne]” (Hege, norsklærer, Penne: 47-48)

”Men målet mitt er at eg vil ha med elevane opp på eit intellektuelt nivå der ein kan snakke om ein tekst ut frå forskjellige vinklar.” (André, norsklærer, Penne: 52)

Den elevcentrede diskurs og motoren for fagdidaktiske ændringer

eleverne er nytteorienterede

”Att alla elever ska kunna uttrycka sig för att göra sin röst hörd och för att hävda sin rätt. Det är viktigare än Kafka” (Anna, svensklærer, Aase: 159)

”(…)då prøver eg liksom å tenkje kva som foregår i deira liv og kor er dei kome i tankegangen...så er det dette med forelskelse. Når me tjenker på...I Amalie Skram så er det dette med ekteskap og forelskelse og forhold i relasjonar til menneske. Det er veldig bra å ta opp med dei...[...]eg synes ikkje det er så viktig [at de leser de eldre teksterne]” (Hege, norsklærer, Penne: 47-48)

”Men målet mitt er at eg vil ha med elevane opp på eit intellektuelt nivå der ein kan snakke om ein tekst ut frå forskjellige vinklar.” (André, norsklærer, Penne: 52)

Den elevcentrede diskurs og motoren for fagdidaktiske ændringer

eleverne er nytteorienterede

”Att alla elever ska kunna uttrycka sig för att göra sin röst hörd och för att hävda sin rätt. Det är viktigare än Kafka” (Anna, svensklærer, Aase: 159)

omsorgslæreren

”(...)då prøver eg liksom å tenkje kva som foregår i deira liv og kor er dei kome i tankegangen...så er det dette med forelskelse. Når me tjenker på...I Amalie Skram så er det dette med ekteskap og forelskelse og forhold i relasjonar til menneske. Det er veldig bra å ta opp med dei...[...]eg synes ikkje det er så viktig [at de leser de eldre teksterne]” (Hege, norsklærer, Penne: 47-48)

”Men målet mitt er at eg vil ha med elevane opp på eit intellektuelt nivå der ein kan snakke om ein tekst ut frå forskjellige vinklar.” (André, norsklærer, Penne: 52)

Den elevcentrede diskurs og motoren for fagdidaktiske ændringer

eleverne er nytteorienterede

”Att alla elever ska kunna uttrycka sig för att göra sin röst hörd och för att hävda sin rätt. Det är viktigare än Kafka” (Anna, svensklærer, Aase: 159)

omsorgslæreren

”(...)då prøver eg liksom å tenkje kva som foregår i deira liv og kor er dei kome i tankegangen...så er det dette med forelskelse. Når me tjenker på...I Amalie Skram så er det dette med ekteskap og forelskelse og forhold i relasjonar til menneske. Det er veldig bra å ta opp med dei...[...]eg synes ikkje det er så viktig [at de leser de eldre teksterne]” (Hege, norsklærer, Penne: 47-48)

manglende progressionstænkning

”Men målet mitt er at eg vil ha med elevane opp på eit intellektuelt nivå der ein kan snakke om ein tekst ut frå forskjellige vinklar.” (André, norsklærer, Penne: 52)

Diskurs i *Den nordiske skolen – fins den?*

”Lærer Andrés didaktiske mål er kanskje bare mulig på skoler der elever søker seg på grunnlag av faglig motivering og solide karakterer. Det er iallfall et faktum at jo mer motiverte eleverne er i de foreliggende data, jo mer målrettet ”læring” inngår i lærerens program.” (Penne: 53)

”Didaktisk fantasi” (Kaspersen: 201)

”Men målet mitt er at eg vil ha med elevane opp på eit intellektuelt nivå der ein kan snakke om det telte og fagdidaktiske mål. Når lærer Andrés er i krevende situasjoner med svake eller umotiverte elever, overtar profesjonsfeltets fokus på individets utvikling og de fagdidaktiske argumenter svekkes. Lærere med engasjerte og aktive elever kan med andre ord tillate seg å være fagdidaktikere. De har overskudd til å formidle sitt fag.” (Krogh, Penne, Ulfgard: 254)

Diskussionsspørgsmål

- Hvad bør drive fagdidaktiske ændringer?
- Hvordan kan progressionstænkning få en mere central fagdidaktisk placering?
(Hvad skal der til?)
- Hvad forstår vi egentlig ved fagdidaktik?

Medierne og spørgsmålet om *pædagogisk* affordans

- Mono- og dobbeltmodale tekster i undervisningen
- Det verbalsproglige udfordres af det visuelle (Elf: 110)
- Et mål kan være: At lære at verden kan repræsenteres og kommunikeres forskelligt gennem forskellige modaliteter (Elf: 113)

- Hvordan skal eleverne vide at verden kan repræsenteres og kommunikeres forskelligt gennem forskellige modaliteter?

Problematik ved litteraturundervisning

”[i de fleste litteraturpædagogikker i engelsksprogede lande er] the nature of the language expressing code and gaze [...] largely invisible” (Christie 2011)

”They are often at a loss [...] as to what to comment on and how.” (Derewianka 2008:43)

Literacy

”danskfaglig talen og skriven, forstås som tolkende og betydningsskabende [...] fagets særlige didaktiske opgave i forhold til andre humanistiske fag er at skabe rammer for faglig refleksion over den sproglige positionering, selvudtryk og stemmer i tekster [...] refleksion over perspektiver er rettet mod at forstå, at diskurser, genrer og tekstnormer er knyttet til magtforhold, at de er historisk foranderlige og at de grundlæggende forandres af mennesker der bruger dem” (Krogh: 63)

Literacy

”danskfaglig talen og skriven, forstås som **tolkende** og betydningsskabende [...] fagets særlige didaktiske opgave i forhold til andre humanistiske fag er at skabe rammer for **faglig refleksion** over den sproglige positionering, selvudtryk og stemmer i tekster [...] refleksion over perspektiver er rettet mod at forstå, at diskurser, genrer og tekstnormer er knyttet til magtforhold, at de er historisk foranderlige og at de grundlæggende forandres af mennesker der bruger dem” (Krogh: 63)

Elevers stillingtagen

”the redefinition of critical literacy focuses on teaching and learning how texts work, understanding and re-mediating what texts attempt to do in the world and to people, and moving students to **active position-takings** with texts [...]” (Luke 2000: 453)

Elevens lingvistiske ressourcer

»For at støtte læring og imødekomme de lingvistiske udfordringer som elever stilles over for, er der behov for en orientering mod det sproglige, så alle elever - når de træder ind i klasserummets forskellige kontekster - får mulighed for at udvikle deres lingvistiske ressourcer.« (Liberg, Geijerstam & Folkeryd 2007)

PISA 2007 → 2010

- PISA niveau 4-6
- København: Et fald fra 28% > 23%
- Drengene, danske elever

(Christensen, Egelund & Nielsen 2011)

PISA 2007 → 2010

- PISA niveau 4-6
- København: Et fald fra 28% > 23%
- Drengene, danske elever

(Christensen, Egelund & Nielsen 2011)

Er nogle tekster mere velegnede til at lægge op til at forholde sig kritisk vurderende?/tolkende/...

Mulige diskussionsspørgsmål

- Hvad bør drive fagdidaktiske ændringer?
- Hvordan kan progressionstænkning få en mere central fagdidaktisk placering?
(Hvad skal der til?)
- Hvad forstår vi egentlig ved fagdidaktik?
- Et fagdidaktisk dobbeltblik: Fx: Hvordan skal eleverne vide, at verden kan repræsenteres og kommunikeres forskelligt gennem forskellige modaliteter?
- Hvad er fagets særlige opgave?

Referencer

Christie, Frances (2011): »Knowledge Structures and School Literary Studies«.
Foredrag 25/7 2011 i Torre do Tombo. Optagelse og pptx lokaliseret juni 2013 på:
<https://educast.fccn.pt/vod/clips/6cs00bsxg/quicktime.mov>

Christensen, V.T., Egelund, N. & Nielsen, C.P. (2011): *PISA København 2010*. København: AKF

Derewianka, Beverly (2008): »Venturing Beyond YouTube: Learning the Language og Appraisal« in:
TESOL in Context, Volume 18 No. 2.

Liberg, Caroline, Geijerstam, Åsa & Folkeryd, Jenny W (2007): A Linguistic Perspective on Scientific Literacy. I: Cedric Linder, Leif Östman & Per-Olof Wickman (ed.) Promotong Scientific Literacy: Science Education Research in Transaction. Proceedings of the Linnaeus Tercentenary Symposium, Uppsala University, Uppsala, Sweden, May 28-29, 2007. (p. 42-46)

Luke, Allan (2000): Critical Literacy in Australia: A Matter of Context and Standpoint
Journal of Adolescent & Adult Literacy, Vol. 43, No. 5, 2000. International Reading Association

O'Halloran, Kay L. (2007): »Systemic Functional Multimodal Discourse Analysis (SF-MDA). Approach to Mathematics, Grammar and Literacy« in: McCabe, Anne et. al (ed.): *Advances in language and education*. London: Continuum

Sawyer, W & Van de Ven, P.H (2006): "Starting Points. Paradigms in Mother Tongue Education" I: L1 Educational Studies in Language and Literature Vol. 7 Issue 1, 5-20